IO. FRIDERICI HERTELII, IC.
CODICIS ET NOVELLARVM PROF. ORD.
IN ALMA SALANA

PROLVSIO ACADEMICA
DE

HARMONIA PRAESTABILITA IVRIS ET IVSTITIAE

QVA
PRAELECTIONES SVAS TAM PVBLICAS
QVAM PRIVATAS NON SOLVM AD ACCVRATAM ET SOLIDIOREM THEORIAM SED ETIAM AD GENVINVM VSVM PRACTICVM DIRECTAS
RITE INDICIT
A V C T O R.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

IENAE EX OFFICINA RITTERIANA,
A. O. R. M DCC XXXVI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Q. D. B. V.

§. I.

JVRISPRVDENTIAM cum VLPIANO *a)* juſti atque injuſti *ſcientiam* dicere haud dubitat ipſe Imperator JVSTINIANVS, *b)* quando Juſtinianæis novis, quos olim Dupondios ridiculo nomine vocabant, ejusdem inſinuat definitionem. Et ne mutuato ſermone ipſum ita locutum eſſe putaveris, alibi *c)* ſua mente pronunciatum legimus: *ut rudis animus ſtudioſi ſimplicibus enutritus, facilius ad altioris prudentiæ redigatur* ſcientiam.

§. II. Sunt igitur non infimi commatis Jurisconſulti, inter quos potiſſimum eminet acutus ille Sabaudiæ Præſes, *Antonius* FABER, *d)* nec non celeberrimus *Sam.* PVFENDORFFIVS, *e)* qui ſibi perſua-

a) L. 10. §. 2. ff. de J. & J.
b) §. 1. J. de J. & J.
c) L. 1. §. 11. C. de V. J. E.
d) In Præfat. ad Rationalia.
e) Lib. 1. de J. N. & Gent. cap. 2.

ſuadent, demonſtrationes tam certas in jure dari, atque in Mattheſi.

§. III. Hinc non nullos ex nova juris interpretum claſſe, qui veram, non ſimulatam philoſophiam profiteri ſibi videntur, eo delapſos videas, ut juris diſciplinam, quemcunque tandem ex quinque illis habitibus mentis tribuas Jurisprudentiæ, *f*) melius tractari non poſſe, quam decantata illa, quam vocant, methodo mathematica. Sic elegantisſime juris principia inſinuari putant, præmittendo *Definitiones*, ſubjiciendo *theoremata, demonſtrationes, ſcholia, problemata, corollaria*, ſive *conſectaria* aut *poriſmata, lemmata, axiomata*, & quæ ſunt alia hujusmodi ſexcenta methodi demonſtrativæ bellaria. *g*)

§. IV. Equidem in omni arte & diſciplina obſervandam eſſe certam harmoniam, ordinem, & methodum accuratam rerum tractandarum, niſi in confuſum chaos prolabi, & inexplicabili in labyrintho oberrare velis, nemo facile ibit inficias. Verum objecti naturalis, certi, & harmonia quadam quaſi præſtabilita conſtantis, methodum aptam, atque ſcientiis ſive diſciplinis theoreticis accommodatam, ad contingentia & practicas doctrinas cogere, affectatam præ ſe fert docendi & diſcendi rationem.

§. V. Etenim probe cum ARISTOTELE *h*) obſervat *Hug.* GROTIVS, *i*) in moralibus, (cum quibus conveniunt civilia,) non æque ut in mathematicis

---

f) Vid. *J. M.* VNVERFAERTH. *Pæd. jurisprud. c.* 11.
g) Conf. *J. P.* REVSCH. *ſyſtem. log. c.* 6. §. 454. *ſeqq.*
h) 1. *Eth. Nic.* 1.
i) *de J. B. & P. lib.* 2. *c.* 23. §. 1.

ticis diſciplinis, certitudinem inveniri. Utut vero hunc in modum certitudine ſua non ſit deſtituta civilium rerum peritia ac divina noſtra Jurisprudentia, non tamen hæc aſſequitur illum certitudinis gradum, inquit VNVERFAERTH, *k*) quem in Mathematicis deprehendere eſt: Pleræque enim Mathematicarum demonſtrationum ſunt categoricæ, contra in jurisprudentia hypotheticæ probationes multo ſunt frequentisſimæ. Imo non protinus concluſio *neceſſaria*, eſt etiam *ſcientifica*, monente *B. de* LYNCKER. *l*) Quid enim quod posſit *agendum quid* præcipere.

§. VI. Hinc eſt, quod decantata illa HARMONIA PRAESTABILITA, quam, a LEIBNITIO *m*) ſtabilitam, cum celeberrimo WOLFFIO *n*) ejusve aſſeclis, *propugnant* alii, alii *impugnant*, *o*) alii temperant & defendendo *molliunt*; *p*) cui non abſimilis videtur, quem alii finxerunt, *q*) MECHANISMVS, *r*) innovatus

 hodie

k) *Pad. Jurispr. c. 10. §. 24. ſeqq. junct. §. 6. ſeqq.*
l) *Comment. ϖ. lib. 1. tit. 1. §. 40.*
m) *In a. 1695. evulgato, Diar. Erudit. Gallico (Journal des Sçavans.)*
n) *In Pſychologrational. S. 3. c. 1. §. 539. ſeqq. & S. 3. c. 4. §. 611. ſq.* Conf. *I. P.* REVSCH. *ſyſtem. metaphyſ. c. 6. §. 805. ſeqq.*
o) Vid. *Anonymi die mit ihr ſelbſt ſtreitende Harmonia der neuen Weltweiſen. Zur Erläuterung der unter ihnen über die ſo genannte Harmon. præſtabil. waltenden Streitigkeiten entworffen.*
p) Vid. G. B. BÜLFFINGER *commentat. hypothet. de Harmonia præſtabilita ex mente Ill. Leibnitii, cum ſolut. object. Foucherii, Baylii, Lamii, Tourneminii, Newtonii, Clarkii, & Stahlii, 8. 1723.* Add. EJVSD. *comment. de origine & permiſſione mali, præcipue moralis, 8. 1724.*
q) *Carteſiani.* Vid. *Autor. des Natur-Lexici, p. 1011.* Conf. BVDDEI *inſtit. theol. dogm. p. 463.* I. P. REVSCH. *ſyſt. metaph. §. 796. ſqq.*
r) Vid. D. SYRBIVS *inſtit. philoſ. prim. P. 1. c. 7. §. 13. ſeqq.*

hodie in *ſyſtemate* CAVSARVM OCCASIONALIVM, *s*) in naturalibus quidem & mathematicis facilius & aptius quadrare videatur, quam in moralibus, civilibus rebus, & doctrinalibus.

§. VII. Quicquid tamen ejus ſit, quod nonnullos hyperphyſicos nimio admirandæ illius harmoniæ œſtro ea dementia dicam, an audacia, ceperit, ut, infallibili ſua methodi mathematicæ fiducia, ſanctiſſima omnipotentis Numinis, ſtupenda fere, & haud quaquam inveſtigabilia, myſteria perſcrutari, quin & ex ſolo rationis lumine apodictice quaſi demonſtrare conentur. *t*) Alii tamen, quibus non veſana turbavit ſinciput opinio, provide, & ſic exponenda hæc eſſe dogmata, confitentur, monentque omnes, ut ne influxus, quo Deus operari dignatur cum creaturis, diſſolvatur, aut *libertate* eximantur actiones hominum. *u*) Alias enim abſurdiſſimum inde naſceretur Conſectarium, quaſi Deus ſit auctor omnium peccatorum & criminum, ita, ut v. c. fur non potuerit non furari; quemadmodum nuper in Dicaſterio noſtro obveniebat caſus, ubi mulier quædam, cui pœna fuſtigationis ex

s) A MALEBRANCHIO, STVRMIO, & *al.* defenſo. Vid. PFAFF. *inſtit. theol. dogm. p. 182. ſq.* BVDDEVS *c. l. p. 566. ſq. Unſch. Nachr. 1716. p. 330.*

t) Sic prodiit haud ita pridem ſchediasma: *Tractatus philoſophicus, in quo pluralitas perſonarum in Deitate qua omnes conditiones ex ſolis rationis principiis methodo mathematicorum demonſtrata.* Conf. *J. Th. C. philoſophiæ Leibnitianæ & Wolfianæ uſus in Theologia, ubi in diſcourſ. præliminar. agit de rationis cum revelatione Harmonia.*

u) Vid. HOLLAZ. *exam. theol. acroam. P. 1. c. 6. p. 486.* & omnes noſtrates Theologi *Loc. de Libero arbitrio.* It. *Loc. de Prædeſtinat. & Provid. Divin.*

Digitized by Google

ex gratia Principis remiſſa, vix ex cuſtodia dimiſſa, iterata committebat furta, excuſans ſe in Inquiſitione: *Sie wüſte nicht, wie ihr im Kopfe geweſen, ſie könne das Stehlen nicht laſſen, es wäre, als wenn es ihr angethan wäre.*

§. VIII. Harmoniam illam præſtabilitam deſcribunt, quod ſit commercium quoddam inter animam & corpus, ſecundum quam (harmoniam) anima & corpus, abſque ulla naturali conjunctione ſive communione, in ſola metaphyſica unione conſtant, & inſtar duplicis horologii, ſpiritualis ſc. unius, alterius materialis, ſine omni influxu unius partis in alteram, in omnibus ſuis operationibus, vi alicujus a Deo factæ prædeſtinationis, modo mere mechanico & concatenatione, neceſſario invicem concordant. *x)*

§. IX. Haud inepta eſt comparatio & ſimilitudo harmoniæ cum horologiis; horum enim machinamenta ab artifice ita ſunt accurate conſtructa, & ſingulæ partes ita diſpoſitæ, ut, ſi vel unica rotula, vel uncus rotulæ, hamulus, retinaculum, pondus, vel ſimile quid abundet aut deficiat, aut in alterius locum protrudatur, omnis operatio ipſius ſiſtatur, confundatur, & plane inutile chaos reddatur. Forſan nec incongrua videretur ſimilitudo organi ſive inſtrumenti muſici, ubi ſingulæ fiſtulæ, ſingulæ chordæ, ſecundum ſuos claves & certos tonos ordinari debent, ne, ſi aliqua deficiat, alia abundet, alia alterius vicem intret, tota cantilena abeat vel deſinat in tædioſam disharmoniam.

§. X. Noſtrum vero Horologium legale ſive *Harmonia præſtabilita juris & juſtitiæ* denotat ſapientem legum

x) Vid. *Joach.* LANG. *modeſt. disquiſ. nov. Philoſ. ſyſtem. p.* 127.

legum diſpoſitionem & coordinationem, a Summa Majeſtate ſubditis præſcriptam, ut ea conſervata illorum ſalus ſtabilietur, ea vero conturbata ſalus publica vel corruat, vel detrimentum patiatur, quo minus ex voto progrediatur. Unde Harmonia iſta præſtabilita requirit conſtantem & perpetuam voluntatem ſuum cuique tribuendi; *y)* cujus virtutis *Socialis* & *Politica*, vel ſaltim *Reſpectiva* oppoſitum eſt unice *Injuſtitia*. *z)* Nec tamen *Injuria* protinus eſt, quod *injuſtitiam* ſeu *injuſtum* habet. *a)*

§. XI. In ſtabiliente iſtam harmoniam requiritur tum Sapientia ſive Prudentia, tum Potentia, cogendi illos, quibus eadem eſt præſcripta. In Supremo Legislatore eminet infinita *Sapientia* & *Omnipotentia*; *b)* in vicario Dei, *c)* puta Legislatore humano & gubernatore reipublicæ, neutrum abeſſe debet: Nam Imperatoriam majeſtatem non ſolum legibus armatam, ſed etiam armis decoratam eſſe oportet, ut utrumque tempus recte poſſit gubernare. *d)* Neque dubitaverim, ſano ſenſu aſſerere, quod ſtabilitor noſtræ harmoniæ moralis ſit autor delictorum & criminum. *e)*

§. XII. Machinamentum hujus harmoniæ conſtructum eſt ex variis rotulis, uncis, retinaculis, ponderibus,

y) *pr. J. de Juſt. & Jur. l. 10. pr. ff. eod.*

z) RACHEL. *L. 3. Jurispr. c. 1.*

a) *L. B. de* LYNCKER. *comm. ff. L. 1. t. 1. §. 38.*

b) Quæ attributa Dei tam naturalis quam revelatæ Theologiæ DD. uberius exponunt.

c) Vid. HARTUNG. *metaphyſ. jurid. c. 2. §. 7. ſeqq.*

d) *princ. Proœm. Inſt.*

e) Vid. *pr. Inſt. de ſuſpect. tut. l. 1. §. 2. ff. eod.* Conf. LAUTERB. *comp. jur. tit. de privat. delict. C. p. m. 650. & Colleg. ff. eod. tit. §. 12.*

deribus, & ſimilibus partibus coordinatis, hoc eſt, ex diverſis, pro dirigendis actionibus hominum, præſcriptis legibus; quas ab opifice proximo, (Nam Cauſa communis & remota, ſine qua nihil fit, quod unquam fieri poteſt, hic nihil confert diſtinctioni,) & immediato diſcernimus in *Divinas*, tum *connatas*, quale eſt Jus *Naturæ* & *Gentium*; (Hoc enim rectius ad Divinum cum RIVETO, *f)* SELDENO, *g)* GROTIO, *h)* STRVVIO, *i)* *B. de* LYNCKER. *k)* quam ad humanum cum LAVTERBACHIO *l)* referimus,) tum *revelatas*, quas in *Morales*, *Ceremoniales*, & *Forenſes* diſtinguunt communiter; & in *Humanas* ſeu poſitivas, quæ veniunt nomine Juris *Civilis*.

§. XIII. Hujus duo quaſi ſunt horologia, amice tamen conſpirantia, (ceu harmonia Leibniziana alia dirigit animam, alia corpus;) *Publicum* ſcilicet & *Privatum.* *m)* Illud dirigit quaſi animam, videlicet regimen majeſtatis in Perſonis & Negotiis publicis, veluti regalibus, tam majoribus, quam minoribus. Hoc corpus, i. e. ſubditorum operationes ad reipublicæ ſalutem dirigit & tranquillitatem, ut tamen proxime reſpiciat privatorum quoque utilitatem.

§. XIV. Harmonia illa metaphyſica non ſolum hominem & reliqua animantia, ſed & totius

B mundi

f) *In Decalog. Exod. XX. v. 15.*

g) *L. 1. de J. N. & G. c. 8. ſeq.*

h) *De J. B. & P. lib. 3. c. 4. §. 16.*

i) *Exerc. ff. I. th. 54. ſeq.*

k) *Comm. ad Huber. de Jur. civit. L. 1. c. 1. §. 2. lit. k. & comm. ff. L. 1. t. 1. §. 52. not.**

l) *Comp. ff. L. 1. t. 1. pag. 6. & Colleg. ff. L. 1. t. 1. §. 32.*

m) *§. 5. J. de J. N. G. & C. & L. 1. §. 2. ff. de J. & J.*

mundi machinam, ejusve elementa, cœlique ſidera & ſigna concernit. Hic igitur in mentem venit diſpoſitio harmonica Corporis juris civilis Romani. Ita IVSTINIANVS Inſtitutiones ſuas deſcribit nomine *Elementorum*, *n*) quas ideo in quatuor libros, ad numerum elementorum phyſicorum, diſtribuiſſe putat poſt *Accurſium Jul.* PACIVS. *o*) Pandectas in ſeptem diviſit partes idem IVSTINIANVS; *p*) idque non perperam, & ſine ratione, ſed ob *harmoniam* & numerorum naturam, *q*) quem ad numerum Planetarum reſpexiſſe, conjicit itidem laudatus PACIVS. *r*) Codicem in duodecim libros diſtributum, ocularis docet inſpectio: idque ad imitationem zodiaci factum eſſe PACIVS, *s*) WISSENBACHIVS, *t*) & ŽAVNSCHLIEFERVS, *u*) nobis perſuadere conantur.

§. XV. Legum *Naturalium* harmoniam ſtabilivit *Lex æterna* Dei, quas *promulgat* in animis noſtris *ratio humana* ſimplex, ideoque Jus Naturale deſcribit *Wilh.* GROTIVS, *x*) quod ſit *Lex, quam Deus, ut naturæ auctor, omnium mortalium cordibus inſevit, ad diſcernendum honeſtum a turpi, illud jubens, hoc vetans.* Atque hoc naturale jus a jure divino *morali*, [quod non niſi accidentali modo promulgandi differre putant *alii y)*] in eo diſcrepat, quod illud noſtro concipiendi modo dicatur ſe habere *antecedenter ad voluntatem Divinam*, hoc

n) *§. 4. Proœm. Inſt.* *o*) *in Analyſ. ad d. §. 4. proœm. Inſt.*
p) *L. 2. §. 1. &. de V. J. E.* *q*) *Conſtit. Dedit nobis. §. 1. inſ. C. d. t.*
r) *in Iſag. Cod. præſ.* *s*) *d. Iſag. Cod. præfat.*
t) *ad ff. P. 1. th. 5.* *u*) *in milit. togat. §. 1.*
x) *Princip. Jur. Nat. c. 1. §. 10.*
y) ZEPPER. *tr. de LL. Moſ. lib. 1. c. 1.* MEISNER. *tr. de LL. l. 3. qu. 15.* AMES. *de conſc. L. 5. c. 1. §. 28.* LAVTERB. *colleg. ff. L. 1. t. 1. §. 28.*

hic vero *conſequenter* ad Dei *voluntatem. z)* Jus *Gentium* ex *neceſſitante ratione* pendet, quæ *omnibus*, cum *diſcurſu, neceſſitatis* ſcil. & *utilitatis* corruptæ & indigæ naturæ *humani generis*, *conjuncta*, idem dictitat. *a)* Utrumque ita præſtabilitum eſt, ut *immutabile* habeatur, *b)* diverſo tamen reſpectu: nam *Jus Naturale* adeo *immutabile* eſt, ut ne quidem *a Deo* mutari poſſit; quippe quod ex *Lege* ipſius *æterna* transſcriptum ſit, non poſſit vero *eſſentiam* ſuam mutare Deus: *Jus* vero *Gentium* mutari ſua natura poſſet, ſubducta hypotheſi; qua ſtante tamen non poteſt; indeque iſtud mutari *moraliter* eſt *impoſſibile. c)* De immutabilitate Juris moralis Divini, vid. DANNHAVERVS. *d)*

§. XVI. Juris *Civilis* harmonia ſubditis præſcripta, ab his mutari nequit, niſi quod facto contravenientes actiones ſuas ita corrumpant, ut vel pro nullis habeantur effectu juris, vel etiam pœnis certis illorum coërceatur temeritas. *e)* Ipſe tamen ordinator quin ſæpius in aliam conſonantiam leges poſitivas erigere valeat, *f)* addendo vel detrahendo Juri naturali, *g)* dubitatio nulla ſubeſt. Quam *Mutationem* ſeu detractionem legislationis humanæ pro more ſuo accuratiſſime reſolvit & diſponit *L. B. de* LYNCKER. *h)* quem *Præceptorem* noſtrum beatum ad cineres usque pie veneramur.

z) Vid. *L. B. de* LYNCKER. *comm. ff. lib. 1. t. 1. §. 50.*
a) *B. de* LYNCK. *c. l. §. 52.* b) *§. 11. Inſt. de J. N. G. & C.*
c) *B. de* LYNCKER. *c. l. §. 56.* STRUV. *ex. ff. 1. th. 59.*
d) *I. Theolog. conſcient. p. 278.* Conf. LAUTERB. *colleg. ff. L. 1. t. 1. §. 30.*
e) Vid. STRUV. *ex. ff. 2. th. 13. ſqq. L. B. de* LYNCK. *comm. ff. L. 1. t. 3. §. 18.*
f) *§. 11. Inſt. de J. N. G. & C.* g) *L. 6. pr. ff. de J. & J.*
h) *Comm. ff. L. 1. t. 1. §. 57.* Conf. STRUV. *exerc. ff. 1. th. 58.*

§. XVII. Harmoniam Juris Divini, cum juribus & doctrinis humanis concordantem, ad ſtatum *ſacrum* & eccleſiaſticum, *Politicum* publicum ſive civilem, & *Oeconomicum* ſeu privatum, per certa axiomata egregie deduxit REINKINGKIUS, *i*) quatenus inſtruit juſtitiam ſacram in ſtabilienda *Religione*, præſertim vera *Chriſtiana;* politicam publicam, quoad *Officium Regum* & *Principum*, *k*) *Conſiliariorum*, *Officialium*, & *Miniſtrorum*, *l*) *Vitam aulicam*, *Subditorum* fidem, rationem & ſtatum *Belli*, *Fœderum*, & *Legationum;* œconomicam & potiſſimum *Conjugalem*, monendo denique in *Axiomate penultimo* & *ultimo*, quatenus homo per actiones impias, inordinatas, & temerarias terminum vitæ, non obſtante harmonia præſtabilita, poſſit conturbare & abbreviare, redditurus in extremo Dei judicio actionum & officii ſui rationem.

§. XVIII. Ad harmoniam iſtam divini & humani juris dirigendæ ſunt actiones hominum, ut ſint juſtæ; eſt enim Juſtitia convenientia cum legibus, ſive diſpoſitio voluntatis & animi hominis ad normam præſcriptam & præſtabilitam legum. Dicitur autem voluntas *conſtans* & *perpetua*, non per otioſam tavtologiam, ne una rotula horologii legalis videatur diſturbare alteram, ſed diſtincta harmonia, ut conſtans, h. e. ex recta ratione, intelligatur *intenſive*, & cum uno actu habitus non abſolvatur, perpetua dicitur *extenſive; m*) *Theophilo* ϛαθηρὰ καὶ διενεκής.

§. XIX. Ne vero tanquam confuſum chaos conci-

i) *In der Bibliſchen Policey.* Add. EIUSD. *tr. de R. S. & E.*
k) Add. *Myler. ab* EHRENBACH. *Archologia.*
l) Add. *laud. Myler. ab* EHRENBACH. *Hyparchologia.*
m) *L. B. de* LYNCK. *comm. ff. L. 1. t. 1. §. 5.* & *analect. ad pr. Inſt. de J. & J.*

Digitized by Google

concipiatur perfectiſſima hæc virtus, *n*) *unica* illa & *univerſa juſtitia,* quam CONTIO admonente, *o*) agnovere Veteres, in duas iterum *ſpecies* abit, *Univerſalem* ſcil. & *Particularem; p*) quam harmoniam tamen diſturbat ARISTOTELES, *q*) quando particularem in univerſali, tanquam *ſpeciem* ſub *genere*, vel ut *partem* in *toto*, comprehendi aſſerit, & unam quaſi rotulam horologii in alteram protrudit, vel chordam aut fiſtulam diverſam in unicum tonum commiſcet. Viciſſim rotulam aliquam horologii, vel fiſtulam organi muſici ſubtrahunt, qui Juſtitiam Univerſalem pro complexu *omnice* Virtutum moralium accipiunt, *r*) cum non has tantum, monente LYNCKERO, *s*) ſed omne νόμιμον, adeoque quaslibet civium actiones, & quicquid *præter juſtitiam particularem, jure* & *legibus*, etiam *poſitivis* præſcriptum eſt, contineat & reſpiciat.

§. XX. Particularis iterum harmonice diſpeſcitur in *Diſtributivam* & *Commutativam* ſeu *Correctoriam.* Nam bona externa alteri in ſocietate civili tribuenda ſunt vel *communia* civibus qua talibus, & diſtribuenda iter eos, tanquam membra reipublicæ, ſecundum proportionem *geometricam*; (nam *harmonicam* BODINI *t*) rejicit *A.* MATTHAEI, *u*) & HORNEJUS: *x*) ita ut honores, dignitates, officia, præmia, pro *meritis* perſonarum; onera, tributa, collectæ, ſervitia, pro diverſa qualitate rerum ſint concedenda & impo-

 nenda:

n) Ita eam laudat IUSTINIANUS *Novell. 69. præf.*
o) *L. 2. ſubſeciv. lect. c. 7.* *p*) *I. B. de* LYNCK. *comm. ff. L. 1. c. 1. §. 8.*
q) *V. Ethic. 1. 2.* Conf. HORNEI *Phil. mor. L. 3. c. 11. n. 4.*
r) STRUV. *exerc. ff. 1. th. 17.* poſt ARISTOT. *V. Eth. 3.*
s) *Comm. ff. L. 1. t. 1. §. 9. ſq.* *t*) *De Republ. L. 6. c. 6.*
u) *De criminib. p. 875.* *x*) *Lib. III. Philoſ. mor. c. 12. n. 8.*

nenda: Quod ſi contra fiat, harmonia totius civitatis diſturbetur. Alia vero ſunt *propria* ſingulorum, citra reſpectum ad totam compagem, *συναρμογὴν*, civitatis, & dirigenda ſunt modo per arithmeticam, modo per geometricam (nam proportio non diſtinguit ſpecies juſtitiæ,) proportionem. *y*)

§. XXI. Plura nunc forent dicenda, & latisſimus aperiretur campus exponendi præſtabilitam Juris & Juſtitiæ harmoniam, ſi ad ſpecialia progredi, temporis & inſtituti permitteret ratio. Præſertim operæ fortasſis pretium eſſet, oſtendere & demonſtrare Harmoniam aut Dis-Harmoniam variorum in Imperio Romano-Germanico Jurium ſtabilitorum, *communium* æque, ut ſunt: *Romano-Juſtinianæum*, *z*) *Canonicum* ſive Pontificium, *Feudale*, veluti Longobardicum, *Receſſus* ſive *Conſtitutiones Imperii*; ac *particularium* & *Statutorum* diverſarum provinciarum ſive territoriorum, quin & civitatum ſyſtematis Germanici, cujusmodi collectionis periculum fecit diligentisſimus & ſagacisſimus indagator GISEBERTUS. *a*) Neque minus gratum fore puto, ſi Judiciorum & magiſtratuum, tum Romanorum tum hodiernorum, aliorumve collegiorum & collegarum, prudentem, concordantem, & exoptatam Harmoniam oſtenderem. Nam virtus unita valet. Verum nunc & hic ulterior deductio hujus argumenti oportunius in aliam reſervatur occaſionem. Harmoniam vero univerſi *ſtudii juridi-*

y) Vid. STRUV. *exerc. ff. 1. th. 18. ſqq.* *L. B. de* LYNCKER. *comm. ff. L. 1. t. 1. §. 17. ſqq.* *z*) Conf. *R. F.* TELGMANN. *Einleit. zu der Hiſtorie der Röm. Rechts-Gelehrſamk.* 8. 1736.

a) *In Juſtiniano Harmonico.* 4. 1686. *Periculo Statutorum harmoniæ practicæ.* 4. 1652. *Deuteronomio Harmon. Iſraëlis.* 4. 1677.

juridici, tam *Theoretici*, quaſi corporis, quam *Practici*, ceu animæ, per omnia ſubſidia & principalem tractationem, præſtituit nobis acutisſimus, dum viveret, Jureconſultus *L. B. de* LYNCKER. *b)* Harmoniam ſtudii Juridici cum ſtudio Theologico oſtendit *G. G.* LEIBNITIVS. *c)*

§. XXII. Mea potius officii harmonia me compellit, ut SERENISSIMIS ERNESTINAE PROSAPIAE PRINCIPIBVS, NVTRITORIBVS almæ hujus Salanæ munificentisſimis, DOMINIS ac PRINCIPIBVS meis longe clementisſimis, devotisſimas perſolvam grates, quod me ſubjectisſimum Vernam, quem Divina providentia in ipſo hoc Muſarum gremio juſſit naſci, quem optimis hujus Athenæi Doctoribus & Præceptoribus tradidit erudiendum, quem in vitæ academicæ curriculo contra tendicula Sathanæ ita cuſtodivit, ut per totum, quo ſtudioſi vitam vixi, decennium & quod excedit, ne unquam Prorectori vel Senatui caſtigandum me ſiſtere debuerim, haud dedignati fuerint cooptare in numerum celeberrimæ hujus Academiæ Profeſſorum, atque, pro reſtabilienda inclytæ Facultatis Juridicæ Harmonia, in locum vacantem *Codicis & Novellarum* Profeſſuræ, ex præſtabilita Gratiæ & Clementiæ harmonia, puta per unanimia vota & conformia concluſa promovere haud dubitaverint. Meam igitur fecero quotidianam precationem *B.* HEIGII, *d)* ad eandem Codicis Juſtinianei

b) In aureo opere *Inſtructorii forenſis. Jenæ. fol. 1698.* Cujus nucleum quaſi exhibet nr. *Manuductio ad ſtud. jur. prud. inſtituend.* 8. 1736. recuſ.

c) In nov. method. diſcend. docendaque Jurisprud. 12. 1667.

d) Vid. *Rutg.* RVLAND. *Planet. Chriſtian. die Mercur. prec. IV.*

nei Profeſſionem vocati. Faxit Supremum Numen, ne otioſum & languidum, ſed vegetum & operoſum inſtrumentum illuſtris hujus ſapientiæ & juſtitiæ horologii, ſelectum eſſe, agnoſcant omnes boni! Benedicat ex alto concordantibus vigiliis & conſiliis *Sereniſſimorum Nutritiorum* hujus almæ ſedis Apollinis & jucundiſſimæ ſymphoniæ muſarum, confirmet optimam, quam glorioſiſſimi Fundatores pro gloria Dei & publica ſalute, per ſaluberrima & ſtatui academico optime congruentia ſtatuta, ſtabiliverunt, harmoniam, ne per adverſa & diſconvenientia diſturbetur cogitata. Diſponat firmam concordiam, qua parvæ res creſcunt, in toto corpore omnibusque membris cujuslibet collegii, ut ſuum cuique lubenter tribuatur!

§. XXIII. Quo vero lectiſſima Commilitonum corona, (quam vinculo amoris, & concordiæ ad ſtudium pacis colliget & colligat, & in harmonia caſtitatis, temperantiæ, & manſuetudinis omnisve juſtitiæ univerſalis concentu conſervet ſanctiſſimum Numen!) præſertim cupida legum Juventus cognoſcat, quæ in proximum ſemeſtre æſtivum deſtinata ſit Prælectionum mearum harmonia? eam ita indicare hic convenit. *Publicis* recitationibus monſtrabo cujusvis Studioſi Juris, adeoque & Codicis ac Novellarum diſcipuli, varium Finem & Scopum, requiſita genuina Subjecti, & denique Media ipſa & diſtinctam jura docendi & diſcendi methodum & rationem; id quod fiet ad normam *Manuductionis meæ ad ſtudium juris prudenter tractandum*, nuper recuſæ. *Privato* ſtudio explicabo *peculiares libros & titulos Codicis*, quorum mentio non fit in Pandectis, ita, ut præmiſſa brevi doctrina *theoretica*, indigitetur *uſus practicus*. In ſtudio polemico aſſiſtentem me præſtabo illis, qui *Diſputatoriis* exercitationibus harmoniam profectuum ſuorum ſtabilire cupiunt; ſive id fiat ad elegantiſſimas *Huberi Poſitiones*, ſive ad *alium* quemlibet Autorem. *Practico* etiam collegio, ad normam *Introductionis Strykianæ* cum *Meditationibus meis acceſſoriis*, operam dabo, ſi gratis Subſtantive & Nominaliter inſervire contingat. Alias ad finem propediem deducto collegio *Pandectarum*, pro temporis & aliorum negotiorum ratione, novas hujus ſtudii prælectiones inſtituere fortaſſis licebit. Sic & privatis conſiliis cuivis honeſto juveni paratum me præſtabo. Datum e muſeo d. 8. Aprilis A. O. R. CIↃIↃCCXXXVI.

)o(